

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/62/2005

PYTANIE O MIŁOŚĆ PRAWDZIwą

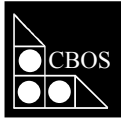
KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, KWIECIEŃ 2005

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
22 października 2004 roku

PYTANIE O MIŁOŚĆ PRAWDZIWĄ

- Prawdziwa miłość najczęściej kojarzy się Polakom z zaufaniem i lojalnością (30%), dążeniem do dobra ukochanej osoby (15%), szacunkiem (14%) oraz życiem rodzinnym i małżeństwem (11%). Nieliczni (2%) wątpią w istnienie takiego uczucia.

- W porównaniu z rokiem 1997 wzrosła liczba badanych wierzących w miłość od pierwszego wejrzenia (z 52% do 62%) oraz w to, że prawdziwa miłość zdarza się tylko raz w życiu (z 39% do 50%). W ciągu ostatnich ośmiu lat przybyło również osób, które nie wierzą w istnienie prawdziwej miłości bez seksu (z 45% do 50%).

- Obecnie 59% Polaków deklaruje stan zakochania. Dokładnie tyle samo twierdzi, że przynajmniej raz w życiu zakochało się po uszy, w tym jednej czwartej zdarzyło się to co najmniej dwa razy.

- W opinii ponad jednej trzeciej ankietowanych najlepszym sposobem okazania miłości jest dbałość o ukochaną osobę, pomaganie jej w różnych sytuacjach życiowych. Prawie tyle samo badanych uważa, że miłość można okazywać poprzez szacunek, zaufanie, zrozumienie i wierność. Co dziesiąty Polak nie wie, w jaki sposób najlepiej okazać swoje uczucia.

Udzielenie zwięzłej odpowiedzi na pytanie o miłość prawdziwą jest zadaniem bardzo trudnym. Od początku istnienia myśli filozoficznej wielu podejmowało próby zdefiniowania tego uczucia, w którego istnienie nieliczni ośmielają się wątpić, jednak do dziś nie ustalono definicji, która w pełni oddawałaby złożoność tego pojęcia. Na pewno też nie oczekiwaliśmy, że otrzymamy taką definicję w naszym sondażu¹. Chcieliśmy jedynie sprawdzić, co na początku nowego tysiąclecia Polacy sądzą o miłości i co w niej cenią najwyżej. Interesowały nas również zmiany, jakie zaszły w tym zakresie od 1997 roku, kiedy ostatnio zadawaliśmy to pytanie² - przekonania na temat wartości i uczuć zmieniają się na ogół zdecydowanie wolniej niż na przykład sympatie polityczne.

CZYM JEST PRAWDZIWA MIŁOŚĆ

Wśród respondentów pytanych o to, czym jest dla nich prawdziwa miłość, tylko nieliczni (1%) twierdzili, że to uczucie, którego nie da się opisać. Co dziesiąty (10%) nie potrafił udzielić odpowiedzi. Jedynie 2% badanych zaprzeczało istnieniu miłości bądź wskazywało na jej negatywne strony, nazywając ją głupotą. Sporadycznie (1%) mówiono, że prawdziwa miłość jest czymś wyjątkowym i zdarza się niezwykle rzadko. Nieco więcej osób podkreślało, że miłość jest dla nich wszystkim (3%), że stanowi sens życia i jest równoważna z samym życiem (5%) albo przynajmniej dodaje chęci do życia i sprawia, że staje się ono lepsze (4%).

Najczęściej jednak prawdziwa miłość kojarzy się badanym z tym, co przez wielu uważane jest za podstawę udanego związku. Prawie jedna trzecia (30%) utożsamia ją przede wszystkim z zaufaniem, lojalnością, uczciwością wobec partnera i wynikającym z tego poczuciem bezpieczeństwa. Dalsze 6% wskazało na wierność jako cechę prawdziwej miłości. Dla 14% ankietowanych nieodłącznym atrybutem tego uczucia jest szacunek, a dla kolejnych

¹ Badania „Aktualne problemy i wydarzenia” (177) przeprowadzono w dniach 4-7 lutego 2005 roku na liczącej 1070 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków.

² Por. komunikat CBOS „O miłości, zakochanych i walentynkach”, luty 1997, oprac. A. Cybulska.

8% zrozumienie potrzeb drugiej osoby i akceptacja. Prawdziwą miłość definiowano też jako przyjaźń (4%).

Co siódmy respondent (15%) uważa, że miłość to przede wszystkim wzgląd na dobro kochanej osoby, co objawia się konkretną i bezinteresowną pomocą, życzliwością, zapewnieniem opieki. Dalsze 6% badanych twierdzi, że w takim dążeniu nie powinno być granic - należy poświęcić dobro własne lub nawet całe swoje życie dla osoby, którą się kocha. Według nich prawdziwa miłość to pełne oddanie.

		CBOS
Proszę powiedzieć, czym dla Pana(i) jest prawdziwa miłość?		
Zaufanie, lojalność		30%
Dążenie do dobra drugiej osoby, bezinteresowność		15%
Szacunek		14%
Rodzina, małżeństwo		11%
Wspólne życie		9%
Zrozumienie, akceptacja		8%
Spokój, zgoda, harmonia		7%
Wzajemność		7%
Wierność, brak zrad		6%
Całkowite i bezgraniczne poświęcenie dla innej osoby		6%
Sens życia		5%
Największe, najgłębsze uczucie		4%
Coś, co poprawia jakość życia, dodaje chęci do życia		4%
Przyjaźń		4%
Uczucie „na dobre i na złe”, niezależne od warunków		3%
Wszystko, „miłość jest wszystkim”		3%
Uczucie trwale, niezmiennie, wieczne		2%
Miłość kobiety i mężczyzny		2%
Najcenniejsza wartość w życiu każdego człowieka		2%
Emocje, uczucie impulsywne		2%
Dobro, wszystko, co jest dobre		2%
Nie ma miłości, miłość nie istnieje		2%
Piękno, piękne uczucie		2%
Uczucie nie do opisania		1%
Czułość, ciepło		1%
Bóg jako źródło i cel miłości		1%
Coś, co nadzwyczaj rzadko się zdarza		1%
Seks, udane życie seksualne		1%
Uczucie, „kiedy się kogoś kocha” - tautologie		5%
Inne odpowiedzi		5%
Trudno powiedzieć, nie wiem		10%

Procenty nie sumują się do 100, gdyż badani mogli udzielić więcej niż jednej odpowiedzi

Mniej więcej co dziesiąty badany (9%) uważa, że prawdziwa miłość realizuje się we wspólnocie, związku, byciu razem z kochaną osobą. Co dziewiąty zaś (11%) określa tę wspólnotę jeszcze ściślej - jako rodzinę. Według tych osób prawdziwa miłość to taka, która znajduje swój wyraz w małżeństwie, posiadaniu dzieci, miłości do wnuków. Po 7% ankietowanych twierdzi, że dla prawdziwej miłości ważne jest, by była wzajemna, oraz że jest to uczucie, które prowadzi do zgody, spokoju, życia w harmonii. Mniejsza grupa uznaje prawdziwą miłość za uczucie „na dobre i na złe” - niezależne od okoliczności (3%) oraz potrafiące oprzeć się upływowi czasu, trwałe (2%).

Niewielu badanych definiując prawdziwą miłość odwoływało się do sfery wartości, określało miłość jako wartość (2%) lub też wprost nazywało ją dobrem (2%), pięknem, „czymś pięknym” (2%). Jeden respondent na stu wymienił Boga jako źródło lub cel miłości.

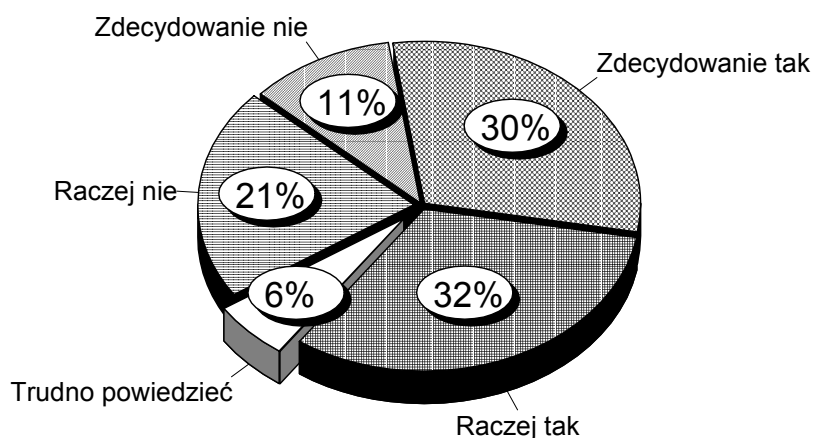
Bardzo mało osób podkreślało emocjonalną stronę miłości: definiowało prawdziwą miłość jako stan pobudzenia emocjonalnego, ekstazę uczuć (2%), określało miłość jako czułość i ciepło (1%), wymieniało seks, udane kontakty seksualne jako atrybut prawdziwej miłości (1%).

Trudno jest porównywać odpowiedzi udzielone na pytanie otwarte, niemniej trzeba zaznaczyć, że od 1997 roku, kiedy ostatnio przeprowadziliśmy taki sondaż, wzrosła liczba osób podkreślających rolę zaufania i wierności w prawdziwej miłości, choć nieco obniżył się odsetek wskazujących na szacunek jako podstawę tego uczucia. W tegorocznym badaniu częściej niż przed ośmioma laty akcentowano miłość rodzinną, małżeńską jako wzór prawdziwej miłości.

„NAGLE ŚWIAT SIĘ MIEŚCI W TWOICH OCZACH...”

Mimo że definiując miłość Polacy raczej stąpają mocno po ziemi, niż bujają w obłokach, nie można zarzucić im braku romantyzmu. Nasze badanie wykazało, że prawie dwie trzecie dorosłych (62%) wierzy w miłość od pierwszego wejrzenia, w tym 30% wyraża tę opinię w sposób zdecydowany. Ci, którzy nie wierzą w możliwość zakochania się od pierwszego spojrzenia, stanowią niemal jedną trzecią ogółu ankietowanych (32%), przy czym zdecydowany brak wiary w możliwość „utonięcia w czyichś oczach” deklaruje co dziewiąty (11%).

RYS. 1. PROSZĘ POWIEDZIEĆ, CZY WIERZY PAN(I) CZY TEŻ NIE WIERZY W MIŁOŚĆ OD PIERWSZEGO WEJRZENIA?

O tym, że miłość może się narodzić już od pierwszego wejrzenia, nieco częściej przekonane są kobiety niż mężczyźni. Wierze w porażającą siłę pierwszego spojrzenia sprzyja również dobra ocena własnej sytuacji materialnej - osoby zadowolone z warunków życia i oceniające je przynajmniej jako średnie częściej niż pozostałe wyrażają opinię, że miłość od pierwszego wejrzenia jest możliwa.

Skoro dobre warunki życia sprzyjają takiemu postrzeganiu miłości, to być może ogólnym wzrostem zadowolenia z życia w ciągu ostatnich lat³ można wytłumaczyć również zwiększenie się liczby wierzących w miłość od pierwszego wejrzenia. W porównaniu z rokiem 1997 odsetek respondentów przekonanych o istnieniu takiego uczucia znacznie się zwiększył (o 10 punktów).

Tabela 1

Proszę powiedzieć, czy wierzy Pan(i) czy też nie wierzy w miłość od pierwszego wejrzenia?	Wskazania respondentów według terminów badań		
	X 1994	I 1997	II 2005
	w procentach		
Tak	55	52	62
Nie	40	40	32
Trudno powiedzieć	5	8	6

³ Patrz komunikat CBOS „Poziom satysfakcji życiowej Polaków w latach 1994-2004”, styczeń 2005, oprac. B. Wciórka.

Od roku 1997 wyraźnie wzrosła również (o 11 punktów - do 50%) liczba osób, które skłonne są twierdzić, że prawdziwa miłość zdarza się w życiu tylko raz.

Tabela 2

Proszę powiedzieć, czy wierzy Pan(i) czy też nie wierzy, że prawdziwa miłość zdarza się w życiu tylko raz?	Wskazania respondentów według terminów badań	
	I 1997	II 2005
	w procentach	
Tak	39	50
Nie	47	41
Trudno powiedzieć	14	9

Chociaż badani obojga płci w równym stopniu deklarują wiarę w „uczuciową monogamię”, to kobiety częściej niż mężczyźni zdecydowanie wierzą, że prawdziwa miłość zdarza się tylko raz w życiu (odpowiednio: 26% i 19% wskazań).

Tabela 3

Proszę powiedzieć, czy wierzy Pan(i) czy też nie wierzy, że prawdziwa miłość zdarza się w życiu tylko raz?	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
	w procentach		
Zdecydowanie tak	23	19	26
Raczej tak	27	32	24
Raczej nie	27	29	25
Zdecydowanie nie	14	14	14
Trudno powiedzieć	9	7	10

Podzielanie tej wiary najmocniej wiąże się z wiekiem oraz wykształceniem badanych. Im są oni młodszy oraz lepiej wykształceni, tym częściej nie wierzą w jedno prawdziwe uczucie w życiu (taką opinię wyraża 51% osób w wieku od 18 do 34 lat oraz 57% mających wyższe wykształcenie). Najmłodszy respondenci, o tym powiemy więcej w dalszej części komunikatu, częściej niż inni deklarują, że byli szaleńczo zakochani więcej niż raz - zapewne w związku z tym wierzą, że uczucie może się powtórzyć, lub być może nie zaznali jeszcze siły prawdziwej miłości.

Przy tak wyraźnym wzroście wiary w miłość od pierwszego wejrzenia oraz w niepowtarzalność prawdziwej miłości, a więc w cechy charakteryzujące raczej miłość „romantyczną”, może nieco dziwić, że w porównaniu z rokiem 1997 wzrósł również (o 5 punktów) odsetek osób, które nie wyobrażają sobie prawdziwej miłości bez seksu, choć nadal jest on niższy niż w roku 1994, kiedy pierwszy raz zadawaliśmy to pytanie.

Tabela 4

Proszę powiedzieć, czy wierzy Pan(i) czy też nie wierzy w prawdziwą miłość bez seksu?	Wskazania respondentów według terminów badań		
	X 1994	I 1997	II 2005
	w procentach		
Tak	32	44	40
Nie	58	45	50
Trudno powiedzieć	10	11	10

Obecnie połowa badanych (50%) jest zdania, że prawdziwa miłość nie może istnieć bez seksu. (Warto przypomnieć, że gdy prosiliśmy o zdefiniowanie miłości, zaledwie 1% respondentów wiązał to uczucie z udanymi kontaktami seksualnymi.) Natomiast dwie piąte (40%) wyraża przeciwną opinię i wierzy w miłość platoniczną.

Wśród tych, dla których seks jest istotnym warunkiem prawdziwej miłości, więcej jest mężczyzn niż kobiet. Ponad jedna czwarta mężczyzn (27% wobec 15% kobiet) zdecydowanie nie wierzy w miłość bez seksu.

Tabela 5

Proszę powiedzieć, czy wierzy Pan(i) czy też nie wierzy w prawdziwą miłość bez seksu?	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
	w procentach		
Zdecydowanie tak	15	11	18
Raczej tak	25	25	26
Raczej nie	29	29	29
Zdecydowanie nie	21	27	15
Trudno powiedzieć	10	7	12

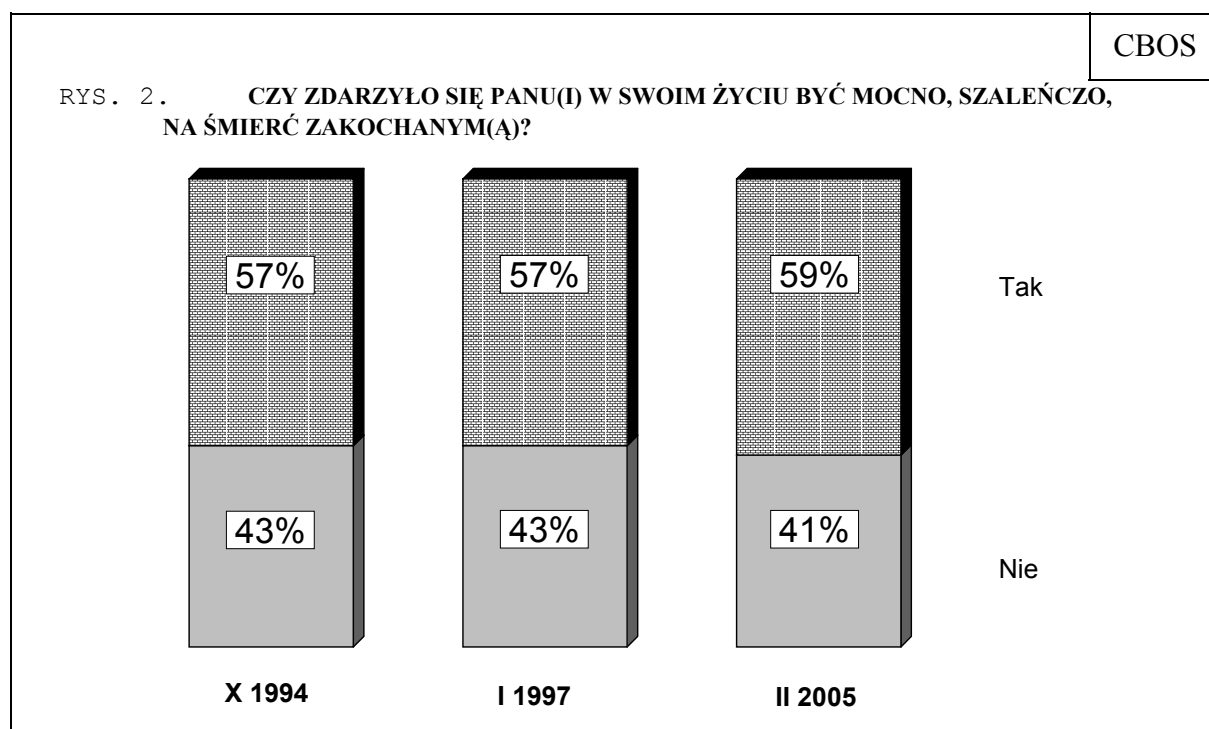
Wiara w to, że miłość jest uczuciem pozbawionym pierwiastka cielesnego, wiąże się z wiekiem badanych - największy odsetek wyrażających takie właśnie przekonanie jest wśród najmłodszych (50%). Natomiast w dwóch starszych grupach wiekowych (czyli wśród osób mających od 25 do 44 lat) proporcje wskazań się zmieniają - w istnienie miłości bez seksu wierzy co trzeci badany z tych grup, a trzy piąte jest przeciwnego zdania. Wśród starszych

respondentów rośnie liczba wskazań „trudno powiedzieć”, co zapewne związane jest ze spadkiem zainteresowania seksem w miarę upływu lat.

Czynnikami różnicującymi odpowiedzi na to pytanie są również deklarowana częstość udziału w praktykach religijnych oraz poglądy polityczne. Osoby mniej religijne oraz deklarujące poglądy lewicowe częściej skłonne są twierdzić, że miłość bez seksu nie jest możliwa.

ZAKOCHANI

Badanych zapytaliśmy również, czy choć raz w życiu zdarzyło im się, że byli bardzo mocno, śmiertelnie zakochani. Podobnie jak w latach 1994 i 1997, ponad połowa dorosłych Polaków (59%) twierdzi, że doświadczyła takiego właśnie bezgranicznego, namiętnego, szalonego uczucia.

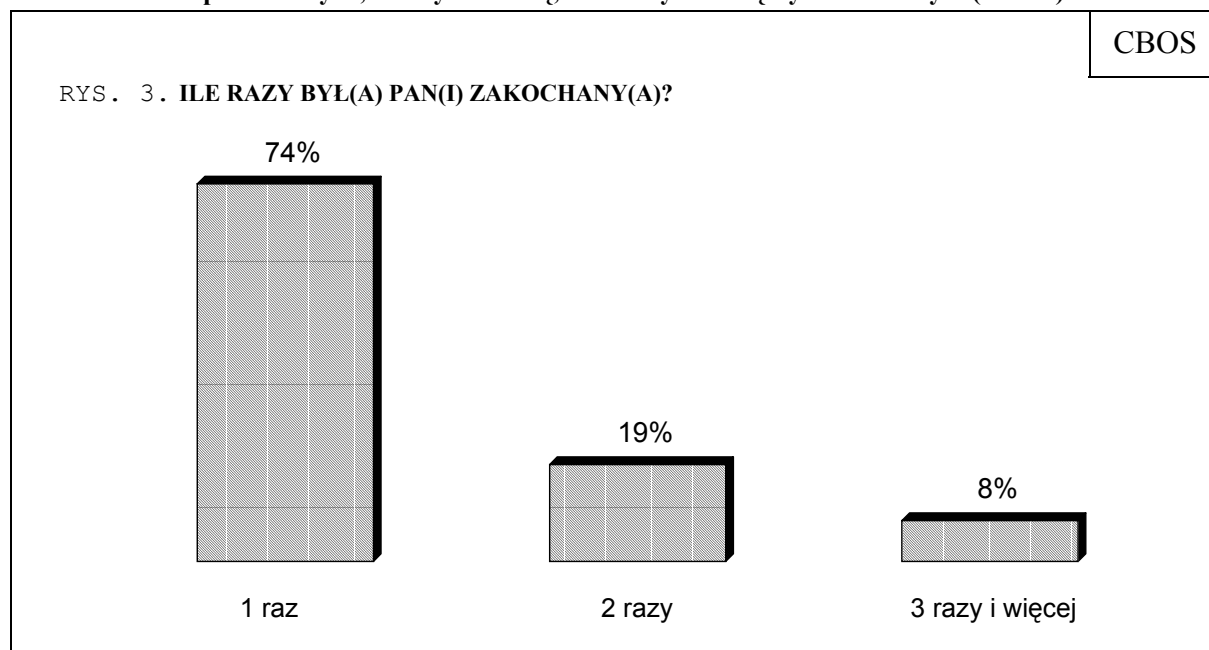
Przeżywaniu szaleńczych uczuć sprzyja wyższe wykształcenie oraz dobre warunki materialne - zarówno te postrzegane subiektywnie, jak i faktyczne. Osoby osiągające najwyższe dochody *per capita* zdecydowanie częściej niż pozostałe deklarują, że były zakochane. Również wysoka pozycja zawodowa sprzyja częstszemu zaangażowaniu

emocjonalnemu: wśród badanych zajmujących stanowiska kierownicze oraz pracujących na własny rachunek około trzech czwartych deklaruje, że byli bez pamięci zakochani.

Mogłoby się wydawać, że zakochanie jest stanem właściwym młodości. Okazuje się jednak, że najwięcej takich deklaracji notujemy nie wśród respondentów najmłodszych (w wieku od 18 do 24 lat), ale wśród nieco starszych (mających od 25 do 34 lat). Można to tłumaczyć tym, że prawdziwie silne uczucie najmłodszy mają jeszcze przed sobą. Trudno natomiast powiedzieć, dlaczego najstarsi respondenci rzadziej niż inni twierdzą, że byli szaleńczo zakochani - odwoływanie się do słabej pamięci jest tropem raczej fałszywym. Być może przyczyną były obiektywnie trudniejsze warunki materialne w czasie najbardziej sprzyjającym porywom serca, a - jak wskazują wyniki naszych badań - troski dnia powszedniego potrafią skutecznie ostudzić żar namiętności.

Dla większości osób twierdzących, że były szaleńczo zakochane, tak silne emocje pozostały pojedynczym doświadczeniem. Co piąty badany (19%) deklaruje, że dwa razy w życiu był zakochany bez pamięci, nieliczni (8%) przeżyli to co najmniej trzy razy.

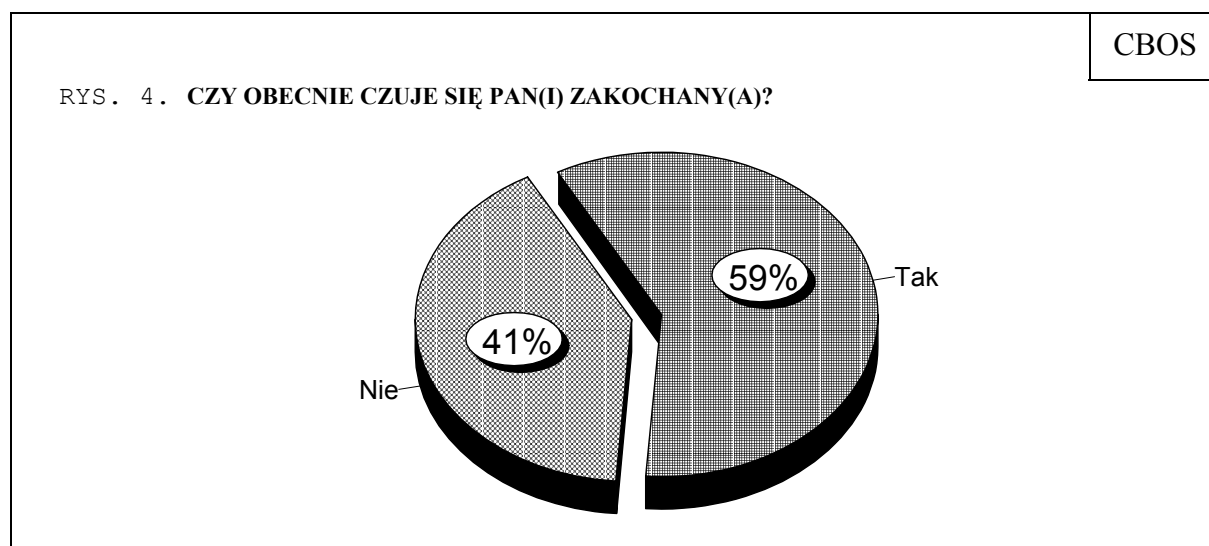
Odpowiedzi tych, którzy twierdzą, że zdarzyło im się być zakochanym (N=609)

Stałość uczuć najczęściej deklarują osoby mające od 55 do 64 lat, natomiast najmłodsze częściej niż pozostałe twierdzą, że były zakochane co najmniej dwa razy - jedna trzecia z nich ma za sobą więcej niż jedną szaloną miłość. Polacy zakochują się tym częściej, im większa jest miejscowość, w której mieszkają i im lepiej są wykształceni. O ile wśród mieszkańców wsi aż cztery piąte doznało w życiu tylko jednego silnego uczucia, o tyle wśród

zamieszkujących największe miasta dotyczy to nieco ponad połowy, natomiast prawie co trzeci był zakochany dwa razy, a co siódmy nawet więcej. Podobne zależności zachodzą w przypadku poziomu wykształcenia. Wśród najlepiej wykształconych najwięcej jest osób, które były zakochane, ale też częściej niż przeciętnie zmieniały one obiekt swych uczuć.

Obecnie 59% Polaków deklaruje stan zakochania⁴. Jak pamiętamy, dokładnie tyle samo twierdzi, że przynajmniej raz w życiu przeżyło szaloną miłość.

„POWIEDZ MI, JAK MNIE KOCHASZ”

Najprostszy, jak się wydaje, sposób okazania swych uczuć, czyli mówienie o tym, za najlepszy uznaje co ósmy respondent. Co dziesiąty zaś sądzi, że uczucia powinno się wyrażać przez obdarowywanie kochanej osoby prezentami bądź kwiatami. Warto zauważyć, że mówienie o miłości traci na znaczeniu wraz ze wzrostem wieku badanych. Prezenty i kwiaty jako sposób okazywania uczuć zdecydowanie preferują mężczyźni oraz młodszy respondenci.

⁴ Por. komunikat CBOS „Zakochani są wśród nas. Czy będą świętować walentynki?”, luty 2005, oprac. J. Lewandowska.

		CBOS
Istnieją różne sposoby okazywania uczuć innym osobom. Proszę powiedzieć, jak, Pana(i) zdaniem, można najlepiej okazać komuś, że się go kocha?		
Dbłość o ukochaną osobę, pomaganie jej		36%
Szacunek, zaufanie, zrozumienie, wierność		34%
Czułość, pocałunki, przytulanie		16%
Wspólne życie „na dobre i na złe”, dzielenie codziennych trosk		15%
Bycie miłym, uprzejmym, serdecznym, gesty pamięci i sympatii		15%
Mówienie o swoim uczuciu		13%
Prezenty, kwiaty		10%
Trudno powiedzieć, nie wiem		10%
Inne odpowiedzi		6%

Procenty nie sumują się do 100, gdyż badani mogli udzielić więcej niż jednej odpowiedzi

Omówione dwa sposoby wyrażania uczuć nie należą jednak do najpopularniejszych. Najwięcej badanych (36%) jest zdania, że najlepiej jest okazywać miłość przejawiając troskę, dbłość o ukochaną osobę, pomagając jej na różne sposoby, wspierając ją w trudnych życiowych sytuacjach. Równie liczna grupa (34%) uważa, że uczucie okazuje się przez szacunek, zaufanie, zrozumienie i uczciwość względem osoby, którą się kocha, a więc przez hołdowanie tym wartościom, które zdaniem dużej liczby badanych stanowią o prawdziwej miłości. Co ciekawe, choć trudne do wytłumaczenia, pomaganie kochanej osobie jako wyraz uczuć cieszy się szczególną popularnością wśród respondentów najlepiej wykształconych, o wysokiej pozycji zawodowej i wysokich zarobkach, jednak w tej samej grupie zdecydowanie rzadziej niż przeciętnie wymienia się szacunek i zrozumienie jako sposób okazywania miłości. Być może osoby te wyżej cenią konkretne formy pomocy niż dość ogólne deklaracje szacunku.

Co siódmy badany (15%) jest zdania, że prawdziwe uczucie można okazać przede wszystkim przez wspólne życie, pozostawanie z ukochaną osobą na dobre i na złe. Co ciekawe, ten pogląd częstszy jest wśród badanych najmłodszych, z których co piąty chciałby w ten sposób dać wyraz swoim uczuciom, niż wśród najstarszych - w tej grupie jedynie co dziewiąty jest zdania, że wspólne życie to wystarczający sposób na okazanie miłości. W tym wypadku należy chyba zaufać bardziej doświadczonym, którzy przeżyli z ukochaną osobą już wiele lat.

Co szósty badany (16%) uważa, że miłość należy wyrażać przez okazywanie sobie czułości, przytulanie, pocałunki itp. Należy zauważyć, że ten sposób wyrażania uczuć bliższy jest osobom młodszym, a także lepiej wykształconym, mieszkającym w większych miejscowościach.

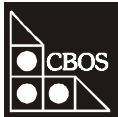
Jeszcze jednym popularnym sposobem okazania uczucia jest po prostu bycie miłym i uprzejmym - co siódmy respondent jest zdania, że nawet drobne gesty serdeczności, wyrazy pamięci, na przykład z okazji ważnych rocznic, wiele mówią o naszych uczuciach.

Co dziesiąty uczestnik naszego sondażu przyznaje, że nie wie, w jaki sposób należy okazywać miłość. Taka postawa jest nieco częstsza wśród badanych najstarszych oraz słabiej wykształconych (im wyższy poziom wykształcenia, tym mniej wątpliwości co do tego, jak powiedzieć „kocham”), jednak i wśród ludzi młodych są tacy, którzy nie potrafią okazywać uczuć, gdyż, jak twierdzą, jeszcze nie przeżyli prawdziwej miłości.

Chociaż większość Polaków wierzy w miłość od pierwszego wejrzenia, to jednak, gdy mówi o prawdziwej miłości, przywołuje wartości właściwe raczej „staremu, dobremu małżeństwu” niż „lotom w chmurach”. Często zresztą utożsamia miłość właśnie ze wspólnym życiem, rodziną i małżeństwem. Jeśli prawdziwie kochamy, nasze związki opierają się na wzajemnym zaufaniu i szacunku, a nasza miłość znajduje wyraz w dążeniu do dobra ukochanej osoby. Wielu z nas pamięta również o tym, by ukochanej osobie okazywać czułość i serdeczność, być wobec niej miłym, czasami dawać kwiaty i prezenty. I choć niektórzy wierzą, że miłość można wyrazić słowami, to jednak więcej jest takich, dla których prawdziwe uczucie sprawdza się we wspólnej codzienności i byciu z ukochaną osobą na dobre i na złe.

Opracowała
Joanna LEWANDOWSKA

A N E K S

Tabela 1. Proszę powiedzieć, czy wierzy Pan(i) czy też nie wierzy w miłość od pierwszego wejrzenia?

(%)

	Zdecydowa- nie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowa- nie nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	30	32	21	11	6	1067
Płeć						
Mężczyźni	27	34	22	12	5	505
Kobiety	32	31	20	10	7	563
Wiek						
18-24 lat	34	26	22	15	3	165
25-34	29	34	26	8	3	200
35-44	29	34	20	13	5	168
45-54	32	32	21	11	4	216
55-64	22	36	23	11	8	136
65 lat i więcej	29	32	15	12	12	182
Miejsce zamieszkania						
Wieś	27	35	21	10	7	400
Miasto do 20 tys.	23	34	24	18	2	129
20-100 tys.	32	32	19	9	7	209
101-500 tys.	37	27	21	10	5	200
501 tys.i więcej mieszk.	26	32	23	15	4	129
Wykształcenie						
Podstawowe	28	32	18	15	7	313
Zasadnicze zawodowe	29	29	23	13	6	276
Średnie	31	35	21	8	5	367
Wyższe	29	35	24	8	4	112
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	39	33	23	4	2	70
Prac.umysł.niż.szczebła	25	30	22	18	4	88
Pracownicy fiz.- umysł.	47	20	21	7	4	93
Robotnicy wykwalifikowani	28	34	16	17	6	97
Robotnicy niewykwalifik.	22	30	21	24	3	47
Rolnicy	24	42	25	4	4	57
Pracujący na własny rach.	28	39	21	6	6	31
Bierni zawodowo						
Renciści	28	32	22	9	9	122
Emeryci	25	35	18	11	11	208
Uczniowie i studenci	37	25	21	14	2	78
Bezrobotni	25	34	28	11	3	125
Gospodynie domowe i inni	28	36	18	12	5	53
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	31	30	19	15	6	151
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	25	38	26	9	3	81
sekt. pryw. poza rolnict.	39	27	18	13	4	195
prywatnym gosp. rolnym	21	41	26	8	4	83
Dochody na jedną osobę						
Do 300 zł	29	32	22	13	3	180
301-500	25	33	23	11	8	198
501-900	31	33	19	12	5	249
901-1200	32	34	18	14	2	76
Powyżej 1200 zł	31	31	27	5	7	67
Ocena własnych war. mater.						
Złe	26	30	23	14	7	351
Średnie	30	34	21	9	5	447
Dobre	32	32	19	12	5	270
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	28	34	14	15	10	74
Raz w tygodniu	30	33	20	11	6	549
1-2 razy w miesiącu	25	36	24	9	6	167
Kilka razy w roku	35	28	26	8	3	182
W ogóle nie uczestniczy	28	31	18	19	4	95
Poglądy polityczne						
Lewica	37	31	18	10	5	149
Centrum	30	31	23	11	5	272
Prawica	30	36	20	10	4	312
Trudno powiedzieć	25	31	22	14	8	333

Tabela 2. Proszę powiedzieć, czy wierzy Pan(i) czy też nie wierzy, że prawdziwa miłość zdarza się w życiu tylko raz?

(%)

	Zdecydowa- nie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowa- nie nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	23	27	27	14	9	1067
Płeć						
Mężczyźni	19	32	29	14	7	505
Kobiety	26	24	25	14	10	563
Wiek						
18-24 lat	19	26	30	21	4	165
25-34	18	27	32	19	3	200
35-44	22	27	31	14	7	168
45-54	27	26	27	12	9	216
55-64	24	30	23	11	12	136
65 lat i więcej	26	31	17	7	19	182
Miejsce zamieszkania						
Wieś	22	33	25	11	9	400
Miasto do 20 tys.	16	29	31	15	10	129
20-100 tys.	28	24	24	16	8	209
101-500 tys.	27	22	27	16	8	200
501 tys.i więcej mieszk.	18	23	36	15	9	129
Wykształcenie						
Podstawowe	24	33	16	12	14	313
Zasadnicze zawodowe	27	27	26	12	8	276
Średnie	19	27	32	17	6	367
Wyższe	22	16	41	16	5	112
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	21	16	41	17	5	70
Prac.umysł.niż.szczebła	16	24	31	23	6	88
Pracownicy fiz.- umysł.	22	25	24	24	5	93
Robotnicy wykwalifikowani	24	29	28	12	8	97
Robotnicy niewykwalifik.	29	25	22	20	3	47
Rolnicy	27	43	15	10	5	57
Pracujący na własny rach.	18	31	37	11	3	31
Bierni zawodowo						
Renciści	29	25	23	9	15	122
Emeryci	25	29	19	10	17	208
Uczniowie i studenci	21	28	30	16	5	78
Bezrobotni	17	26	37	13	7	125
Gospodynie domowe i inni	20	38	26	9	7	53
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	22	14	40	16	8	151
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	20	31	30	18	1	81
sekt. pryw. poza rolnict.	23	30	22	19	6	195
prywatnym gosp. rolnym	23	40	19	12	7	83
Dochody na jedną osobę						
Do 300 zł	18	33	28	15	6	180
301-500	21	29	29	11	11	198
501-900	27	28	24	15	6	249
901-1200	17	26	40	12	4	76
Powyżej 1200 zł	19	30	34	11	7	67
Ocena własnych war. mater.						
Złe	20	29	27	14	11	351
Średnie	24	27	27	14	8	447
Dobre	25	27	27	15	7	270
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	27	29	22	11	11	74
Raz w tygodniu	24	29	25	12	9	549
1-2 razy w miesiącu	17	24	30	15	13	167
Kilka razy w roku	23	26	33	15	3	182
W ogóle nie uczestniczy	19	26	24	23	8	95
Poglądy polityczne						
Lewica	26	25	27	17	5	149
Centrum	22	26	30	14	7	272
Prawica	22	28	28	13	8	312
Trudno powiedzieć	22	29	23	13	13	333

Tabela 3. Proszę powiedzieć, czy wierzy Pan(i) czy też nie wierzy w prawdziwą miłość bez seksu?

(%)

	Zdecydowa- nie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowa- nie nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	15	25	29	21	10	1067
Płeć						
Mężczyźni	11	25	29	27	7	505
Kobiety	18	26	29	15	12	563
Wiek						
18-24 lat	22	28	25	21	3	165
25-34	12	23	34	25	6	200
35-44	7	27	32	28	5	168
45-54	16	24	30	19	10	216
55-64	17	25	28	17	12	136
65 lat i więcej	14	26	23	13	23	182
Miejsce zamieszkania						
Wieś	13	26	30	17	13	400
Miasto do 20 tys.	12	29	27	24	8	129
20-100 tys.	19	21	28	23	8	209
101-500 tys.	17	27	29	21	5	200
501 tys.i więcej mieszk.	11	26	31	22	10	129
Wykształcenie						
Podstawowe	16	25	24	18	17	313
Zasadnicze zawodowe	13	23	29	27	8	276
Średnie	16	27	31	19	7	367
Wyższe	9	30	39	18	4	112
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	13	28	40	14	5	70
Prac.umysł.niż.szczebła	13	27	32	22	6	88
Pracownicy fiz.- umysł.	21	22	28	22	7	93
Robotnicy wykwalifikowani	9	31	25	27	7	97
Robotnicy niewykwalifik.	10	23	21	43	3	47
Rolnicy	15	26	37	19	4	57
Pracujący na własny rach.	10	23	25	30	12	31
Bierni zawodowo						
Renciści	16	26	31	12	15	122
Emeryci	13	28	25	16	19	208
Uczniowie i studenci	26	28	26	17	4	78
Bezrobotni	12	19	36	24	9	125
Gospodynie domowe i inni	21	23	23	25	7	53
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	13	26	28	24	9	151
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	11	22	40	22	6	81
sekt. pryw. poza rolnict.	16	28	26	26	5	195
prywatnym gosp. rolnym	11	30	31	20	8	83
Dochody na jedną osobę						
Do 300 zł	15	26	30	22	7	180
301-500	16	27	26	20	11	198
501-900	15	29	29	18	10	249
901-1200	20	25	34	20	2	76
Powyżej 1200 zł	16	22	36	21	4	67
Ocena własnych war. mater.						
Złe	12	26	30	21	11	351
Średnie	15	25	31	20	9	447
Dobre	18	28	24	21	9	270
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	24	27	21	14	15	74
Raz w tygodniu	16	28	29	16	10	549
1-2 razy w miesiącu	10	24	32	23	11	167
Kilka razy w roku	12	23	35	24	6	182
W ogóle nie uczestniczy	13	17	21	41	8	95
Poglądy polityczne						
Lewica	17	19	31	29	4	149
Centrum	13	27	30	22	7	272
Prawica	16	30	28	18	8	312
Trudno powiedzieć	14	23	29	18	16	333

Tabela 4. Czy zdarzyło się Panu(i) w swoim życiu być mocno, szaleńczo, na śmierć zakochanym(a)?
(%)

	Nie	Tak	Liczba osób
Ogółem	41	59	1064
Płeć			
Mężczyźni	41	59	503
Kobiety	42	58	561
Wiek			
18-24 lat	41	59	165
25-34	34	66	199
35-44	39	61	168
45-54	38	62	215
55-64	45	55	135
65 lat i więcej	54	46	182
Miejsce zamieszkania			
Wieś	47	53	399
Miasto do 20 tys.	44	56	128
20-100 tys.	33	67	209
101-500 tys.	35	65	201
501 tys.i więcej mieszk.	43	57	127
Wykształcenie			
Podstawowe	49	51	313
Zasadnicze zawodowe	40	60	274
Średnie	37	63	367
Wyższe	35	65	111
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	27	73	70
Prac.umysł.niż.szczebła	38	62	88
Pracownicy fiz.- umysł.	35	65	93
Robotnicy wykwalifikowani	35	65	94
Robotnicy niewykwalifik.	31	69	47
Rolnicy	49	51	57
Pracujący na własny rach.	22	78	31
Bierni zawodowo			
Renciści	54	46	123
Emeryci	48	52	207
Uczniowie i studenci	40	60	78
Bezrobotni	41	59	125
Gospodynie domowe i inni	49	51	52
Pracuje w:			
inst. państw., publicznej	37	63	150
spółce właścicieli			
prywatnych i państwa	34	66	81
sekt. pryw. poza rolnict.	30	70	193
prywatnym gosp. rolnym	46	54	83
Dochody na jedną osobę			
Do 300 zł	44	56	179
301-500	42	58	197
501-900	41	59	250
901-1200	45	55	76
Powyżej 1200 zł	31	69	66
Ocena własnych war. mater.			
Złe	47	53	351
Średnie	42	58	443
Dobre	34	66	270
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	52	48	73
Raz w tygodniu	42	58	548
1-2 razy w miesiącu	44	56	167
Kilka razy w roku	31	69	182
W ogóle nie uczestniczy	41	59	94
Poglądy polityczne			
Lewica	39	61	148
Centrum	38	62	272
Prawica	39	61	311
Trudno powiedzieć	48	52	332

Tabela 5. Ile razy był(a) Pan(i) zakochany(a)?

(%)

	1 raz	2 razy	3 razy i więcej	Liczba osób
Ogółem	74	19	8	609
Płeć				
Mężczyźni	68	22	10	284
Kobiety	78	16	6	324
Wiek				
18-24 lat	68	25	8	95
25-34	74	19	7	130
35-44	72	18	10	102
45-54	74	16	10	128
55-64	83	14	4	71
65 lat i więcej	75	19	6	83
Miejsce zamieszkania				
Wieś	80	13	7	205
Miasto do 20 tys.	78	21	1	69
20-100 tys.	74	16	10	135
101-500 tys.	72	23	6	128
501 tys. i więcej mieszk.	55	30	15	72
Wykształcenie				
Podstawowe	77	16	6	158
Zasadnicze zawodowe	79	14	6	158
Średnie	72	19	8	221
Wyższe	57	32	11	72
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	66	21	13	50
Prac. umysł. niż. szczebla	64	28	8	53
Pracownicy fiz.- umysł.	71	16	12	58
Robotnicy wykwalifikowani	73	19	8	60
Robotnicy niewykwalifik.	73	18	9	32
Rolnicy	92	8	0	29
Pracujący na własny rach.	51	45	4	23
Bierni zawodowo				
Renciści	71	13	16	54
Emeryci	79	17	4	105
Uczniowie i studenci	77	19	5	45
Bezrobotni	78	17	5	73
Gospodynie domowe i inni	86	10	4	26
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	71	21	8	91
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	70	22	8	53
sekt. pryw. poza rolnict.	64	25	11	130
prywatnym gosp. rolnym	82	8	10	44
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	77	13	10	95
301-500	77	15	9	112
501-900	73	19	7	146
901-1200	58	33	8	40
Powyżej 1200 zł	67	18	15	45
Ocena własnych war. mater.				
Złe	74	18	9	182
Średnie	73	20	7	252
Dobre	75	18	7	176
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	87	8	4	35
Raz w tygodniu	76	18	5	306
1-2 razy w miesiącu	74	15	11	93
Kilka razy w roku	64	26	9	121
W ogóle nie uczestniczy	71	16	14	54
Poglądy polityczne				
Lewica	73	21	6	88
Centrum	75	16	9	168
Prawica	71	22	7	182
Trudno powiedzieć	76	16	8	170

Tabela 6. Czy obecnie czuje się Pan(i) zakochany(a)?

(%)

	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	59	41	1063
Płeć			
Mężczyźni	62	38	502
Kobiety	56	44	561
Wiek			
18-24 lat	61	38	164
25-34	83	16	200
35-44	67	33	167
45-54	60	39	215
55-64	44	56	135
65 lat i więcej	31	68	182
Miejsce zamieszkania			
Wieś	57	42	396
Miasto do 20 tys.	56	44	129
20-100 tys.	62	37	208
101-500 tys.	60	39	201
501 tys. i więcej mieszk.	58	41	129
Wykształcenie			
Podstawowe	42	58	312
Zasadnicze zawodowe	63	36	275
Średnie	64	35	364
Wyższe	76	22	112
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	93	7	70
Prac. umysł. niż. szczebla	71	29	88
Pracownicy fiz.- umysł.	79	21	93
Robotnicy wykwalifikowani	62	38	96
Robotnicy niewykwalifik.	73	27	47
Rolnicy	71	27	57
Pracujący na własny rach.	83	13	31
Bierni zawodowo			
Renciści	34	65	122
Emeryci	39	60	206
Uczniowie i studenci	50	48	77
Bezrobotni	53	47	125
Gospodynie domowe i inni	70	30	52
Pracuje w:			
inst. państw., publicznej	72	28	151
spółce właścicieli			
prywatnych i państwa	74	26	81
sekt. pryw. poza rolnict.	76	23	194
prywatnym gosp. rolnym	67	31	83
Dochody na jedną osobę			
Do 300 zł	57	42	180
301-500	58	42	197
501-900	60	39	247
901-1200	58	42	74
Powyżej 1200 zł	70	28	67
Ocena własnych war. mater.			
Złe	45	55	350
Średnie	63	36	444
Dobre	69	30	269
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	54	44	73
Raz w tygodniu	59	40	547
1-2 razy w miesiącu	59	40	166
Kilka razy w roku	61	39	182
W ogóle nie uczestniczy	52	48	95
Poglądy polityczne			
Lewica	67	31	149
Centrum	61	39	273
Prawica	64	35	311
Trudno powiedzieć	47	52	329

Tabela 7. Istnieją różne sposoby okazywania uczuć innym osobom. Proszę powiedzieć, jak, Pana(i) zdaniem, można najlepiej okazać komuś, że się go kocha? 1 - Mówienie o swoim uczuciu; 2 - Prezenty, kwiaty; 3 - Bycie miłym, uprzejmym, serdecznym, gesty pamięci i sympatii; 4 - Czułość, pocałunki, przytulanie; 5 - Wspólne życie „na dobre i na złe”, dzielenie codziennych trosk; 6 - Dbalność o ukochaną osobę, pomaganie jej; 7 - Szacunek, zaufanie, zrozumienie, wierność;

(%)

	1	2	3	4	5	6	7
Ogółem	13	10	15	16	15	36	34
Płeć							
Mężczyźni	12	17	16	14	13	34	31
Kobiety	13	5	14	17	17	37	36
Wiek							
18-24 lat	16	18	14	20	20	30	26
25-34	18	12	17	18	15	39	28
35-44	15	15	13	18	18	30	27
45-54	11	6	16	16	12	37	43
55-64	8	8	15	10	13	38	40
65 lat i więcej	7	4	14	10	11	38	39
Miejsce zamieszkania							
Wieś	15	11	12	13	9	35	35
Miasto do 20 tys.	17	8	17	20	15	36	34
20-100 tys.	7	11	12	15	18	34	34
101-500 tys.	12	10	18	17	18	39	34
501 tys.i więcej mieszk.	11	11	21	19	21	33	28
Wykształcenie							
Podstawowe	12	10	14	12	10	33	35
Zasadnicze zawodowe	10	14	14	16	14	32	37
Średnie	15	10	15	17	17	37	36
Wyższe	11	7	18	19	22	49	18
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier.,inteligencja	11	13	17	23	22	54	24
Prac.umysł.niż.szczębla	14	7	17	18	15	40	25
Pracownicy fiz.- umysł.	13	15	16	18	14	33	37
Robotnicy wykwalifikowani	16	13	16	16	16	38	31
Robotnicy niewykwalifik.	14	15	9	14	11	15	39
Rolnicy	21	11	4	9	7	40	38
Pracujący na własny rach.	5	28	12	14	13	48	20
Bierni zawodowo							
Renciści	7	5	15	9	12	39	38
Emeryci	8	7	13	12	11	36	42
Uczniowie i studenci	16	14	12	21	21	34	25
Bezrobotni	19	12	23	20	21	21	27
Gospodynie domowe i inni	8	1	12	18	13	37	46
Pracuje w:							
inst. państw., publicznej	12	14	15	18	17	43	30
spółce właścicieli							
prywatnych i państwa	13	14	17	20	14	35	25
sekt. pryw. poza rolnict.	14	12	15	17	16	34	32
prywatnym gosp. rolnym	14	12	10	11	11	35	38
Dochody na jedną osobę							
Do 300 zł	14	12	17	26	11	33	38
301-500	8	12	16	12	17	33	31
501-900	14	10	12	14	13	35	38
901-1200	14	6	18	14	20	40	45
Powyżej 1200 zł	8	6	22	19	22	51	24
Ocena własnych war. mater.							
Złe	9	9	16	15	15	32	37
Średnie	13	10	14	17	14	38	35
Dobre	16	12	15	14	15	37	27
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	7	7	19	11	14	44	38
Raz w tygodniu	13	10	15	15	15	38	35
1-2 razy w miesiącu	15	11	14	20	12	31	34
Kilka razy w roku	12	12	15	14	14	39	31
W ogóle nie uczestniczy	10	12	13	17	19	17	30
Poglądy polityczne							
Lewica	12	13	13	14	17	36	31
Centrum	15	12	15	17	17	37	32
Prawica	12	11	19	15	13	38	36
Trudno powiedzieć	12	7	12	15	13	32	35

(continued)

Tabela 7 cd.

(%)

	Inne odpowiedzi	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	6	10	1070
Płeć			
Mężczyźni	5	12	506
Kobiety	6	8	564
Wiek			
18-24 lat	7	7	167
25-34	5	7	200
35-44	3	12	168
45-54	8	11	216
55-64	4	8	136
65 lat i więcej	4	16	183
Miejsce zamieszkania			
Wieś	6	12	402
Miasto do 20 tys.	3	7	129
20-100 tys.	5	12	209
101-500 tys.	5	7	201
501 tys.i więcej mieszk.	6	8	129
Wykształcenie			
Podstawowe	6	14	314
Zasadnicze zawodowe	3	10	276
Średnie	6	8	368
Wyższe	6	5	112
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	6	2	70
Prac.umysł.niż.szczebła	6	10	88
Pracownicy fiz.- umysł.	5	8	93
Robotnicy wykwalifikowani	7	8	97
Robotnicy niewykwalifik.	7	10	48
Rolnicy	8	19	57
Pracujący na własny rach.	0	8	31
Bierni zawodowo			
Renciści	6	14	123
Emeryci	4	13	208
Uczniowie i studenci	5	6	78
Bezrobotni	4	8	125
Gospodynie domowe i inni	4	8	53
Pracuje w:			
inst. państw., publicznej	4	7	151
spółce właścicieli			
prywatnych i państwa	10	8	81
sekt. pryw. poza rolnict.	5	10	197
prywatnym gosp. rolnym	8	12	83
Dochody na jedną osobę			
Do 300 zł	5	9	180
301-500	5	11	198
501-900	7	8	250
901-1200	4	1	76
Powyżej 1200 zł	2	8	67
Ocena własnych war. mater.			
Złe	5	12	353
Średnie	5	8	448
Dobre	6	10	270
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	3	7	74
Raz w tygodniu	6	9	550
1-2 razy w miesiącu	3	11	167
Kilka razy w roku	8	9	182
W ogóle nie uczestniczy	4	18	97
Poglądy polityczne			
Lewica	3	10	149
Centrum	4	7	275
Prawica	5	10	312
Trudno powiedzieć	7	13	333